

 Luister naar

Alsof psalmen alleen met orgel begeleid kunnen worden. Deze kerkmusicus laat zien dat het anders kan

INTERVIEW Als een kerk geen organist meer heeft, moet je dan ook maar stoppen met psalmen zingen? Helemaal niet, vindt conservatoriumdocent en kerkmusicus Roeland Scherff. 'Je kunt psalmen ook prima begeleiden met een band.'

Frans Tijssen

woensdag 31 januari 2024 om 11:42 aangepast 20:32

Roeland Scherff: 'Het is gezond als er een dialoog is tussen de voorganger en de muzikanten.'

beeld Hans van Sloten

Wat is de reden dat je met het project Psalternatief bent begonnen?

‘Je ziet in heel veel kerken dat er steeds minder organisten zijn. Dan nemen popmuzikanten de begeleiding over. Je merkt dat bands vaak moeilijk uit de voeten kunnen met Geneefse psalmen, en dus eigenlijk alleen maar liederen uit het populaire genre spelen, met name Sela en Opwekking.

Psalmen raken zo in korte tijd in de vergetelheid. Zelf ben ik opgegroeid in een gereformeerde kerk waar we bijna elke week vrijwel uitsluitend psalmen zongen. Dat is een beetje veel van het goede, maar ik zou het zonde vinden als ze van de ene dag op de andere overboord gegooid worden.’

Hoe komt het dat in veel gereformeerde kerken het orgel zo aan functieverlies heeft geleden en dat liederen die eeuwenlang gezongen zijn, in korte tijd soms vrijwel helemaal uit beeld verdwijnen?

‘Dat is een ingewikkelde vraag. Ik denk dat een belangrijk element is dat psalmen heel lang een vrijwel exclusieve status hebben gehad. Dat in combinatie met het orgel, en dat dit verdedigd werd door kerkelijke vergaderingen: kerkenraden en synodes. Dit heeft geduurd tot in de jaren negentig. Toen is dat van de ene dag op de andere losgelaten, en gingen we van 150 psalmen en een beperkt aantal gezangen naar ‘alles mag’.

En ja, dan gaan mensen kiezen wat ze misschien altijd gemist hebben. Dan slaat het gauw door naar de andere kant; dat ze vrijwel alleen nog popmuziek willen horen. Als ze vervolgens het orgel in de kerk minder horen, heeft dat een zichzelf versterkend effect. Daarbij is er sprake van een enorme vergrijzing onder de organisten. Dat is ontzettend jammer, want het is een schitterend instrument en heel waardevol bij het begeleiden van kerkmuziek.’

Behalve de oude teksten, van duizenden jaren geleden, zal volgens Scherff ook een rol spelen dat psalmmelodieën niet voor elke band even toegankelijk zijn. ‘Ritme en melodische wendingen waren in de zestiende eeuw anders dan nu. Dat is ver af komen te staan van wat bands verder in hun repertoire hebben. En dan heb je nog het verdwijnen van het wekelijkse psalmversje op de gereformeerde scholen.’

Psalternatief - Psalm 100 (De Nieuwe Psalmberijming, live)

zwart-wit

Scherff vindt het jammer dat vaak een zwart-wit tegenstelling geschetst wordt, alsof psalmen alleen met het orgel begeleid kunnen worden en dat de band alleen Opwekking zou kunnen spelen. 'Om deze scheiding te voorkomen is het nodig dat je op een orgel ook Opwekking en Sela speelt en dat bands met psalmen aan de slag gaan.

Voor veel mensen zit de haat of liefde niet in de begeleiding, maar vooral in welke liederen worden gezongen. Dat is een enorm grote factor.

Ik vind het een zorgelijke ontwikkeling als muzikanten in hun eentje de liturgie gaan bepalen. Het is gezond als er een dialoog is tussen de voorganger en de muzikanten. Ik snap heus wel dat psalmen niet de makkelijkste melodieën zijn voor een band om te begeleiden. Maar je kunt toch je best doen om langzaam een psalmenrepertoire op te bouwen. De muziek moet aansluiten bij wat er in de kerk gebeurt. Je moet voorkomen dat je muzikaal een heel eenzijdig geluid krijgt.'

veel te hard

Een grote ergernis die veel mensen bij een band hebben, is volgens Scherff dat die veel te hard speelt. 'Je kunt deze ergernis voor een groot deel wegnemen door uit te leggen wat je gaat doen.

Eenzijdigheid kun je trouwens niet alleen aan popmuzikanten toeschrijven. Ook vanuit de klassieke hoek werden soms dingen tegengehouden. Er moet echt iets gebeuren om bands aan de slag te laten gaan met het klassieke kerklied. Er zijn recent vier bundels verschenen waarin alle 150 Geneefse psalmen staan zonder dat er akkoordsymbolen bij staan. Als de band de enige is die de begeleiding op zich kan nemen, dan moet je zorgen voor bladmuziek met akkoorden.

Als je de luxe van zowel organisten als een band in je kerk hebt, dan kun je heel goed van elkaar leren. Je moet zorgen voor een open muziekcultuur, waarin sprake is van dialoog en van waardering over en weer.'

Je houdt van orgel, maar je hebt op het conservatorium gitaar en songwriting gedaan.

'Ik ben begonnen op de piano, vanaf mijn zesde jaar, en heb lang alleen maar klassiek gespeeld. En thuis werd veel klassieke muziek geluisterd, vooral Bach. Dat heeft enorm veel liefde voor klassieke muziek bij mij teweeggebracht.

Op de middelbare school ben ik in een bandje begonnen met piano en gitaar, en daar is de liefde voor zelf in een band spelen en liedjes schrijven gegroeid. Tegenwoordig beweeg ik me tussen die twee werelden. Het zit ook wel in mijn karakter om een soort bruggenbouwer te zijn.'

Binnenkort organiseer je een psalmzangavond in de Amsterdamse Tituskapel. De kapel heeft vier of vijf bands. Hoe heb je dat voor elkaar gekregen en hoe houd je dat in stand?

'De gezonde voedingsbodem die daar is, is al voor mijn tijd ontstaan. Belangrijk is dat je een laagdrempelig podium voor muzikanten creëert. Dat betekent dat je tijdens een leerperiode voor muzikanten tijdelijk wat inlevert op de kwaliteit, maar dat is een periode waar bijna alle kerken misschien doorheen moeten.

In de Tituskapel is er altijd een muziekcoördinator geweest die zorgt voor bladmuziek, die betrokken is bij het maken van de liturgie, die dus ook de kwaliteit in de gaten houdt en die eventueel opleiding faciliteert. Dat heeft er uiteindelijk voor gezorgd dat er een heel natuurlijke aanwas is, ook vanuit de jeugd die in deze gemeente geboren is. Een gebrek aan kwaliteit is nu allang geen issue meer. Het opbouwen van zo'n muziekcultuur is wel een kwestie van jaren.'

Het is volgens Scherff 'superbelangrijk hoe een kerkenraad zich opstelt; dat die een duidelijke keuze maakt voor de muziek en de muzikanten verdedigt als het nodig is.

De meeste popmuzikanten die opstaan in een kerk, hebben meestal in hun eentje thuis op een zolderkamer gespeeld. Het is een proces van jaren voordat musici in een band goed op elkaar ingespeeld zijn, en dingen goed met ritme en smaak doen. Dat is echt een kunst.'

Psalternatief

Onder de veelzeggende naam Psalternatief organiseert Roeland Scherff op 9 februari in de Tituskapel in Amsterdam een psalmzangavond. Daar wil hij mensen laten ervaren hoe het is om samen de oude Geneefse psalmen te zingen onder begeleiding van een band.

Aanleiding is het gereedkomen van de eerste vijftien psalmen met bladmuziek van Psalternatief. Op de avond worden zowel psalmen gezongen als beluisterd. Scherff wil niet alleen laten zien dát het kan, maar ook in hoeveel verschillende stijlen; van jazzy tot country en van rock tot folk.

Het project Psalternatief omvat behalve de uitgave van bladmuziek ook voorbeeldopnames en videolessen. Daarnaast is er een band, waarmee Scherff regelmatig presentaties geeft, vaak in kerkdiensten.

De psalmzangavond wordt op 9 februari gehouden in de Tituskapel, Wijnand Nuijensstraat 1, Amsterdam. Aanvang: 20.00 uur. Tickets verkrijgbaar via [Psalternatief.nl](https://psalternatief.nl).

 [Mail de redactie](#) ▾